

මෙත් වඩමු; සෙත් පනමු

පුර්වනාර්ථ ලෝචි (लोद्) ලකාරය
 (උත්තම පුරුෂ)

अहम् अवैरी भवानि ।
 මම වෛර නැත්තෙක් වෙමිවා!
 वयं प्रज्ञावन्तः भवाम ।
 අපි ප්‍රඥාවන්තයෝ වෙමුවා!

උත්තම පුරුෂ වචනක්‍රය :- සෑදෙන අයුරු

भवामि - වෙමි	भवानि - වෙමිවා!
पठामि - පාඩමි කරමි	पठानि - පාඩමි කරමිවා!
लिखामि - ලියමි	लिखानि - ලියමිවා!
भवावः - (අපි දෙදෙන) වෙමු	भवाव - (අපි දෙදෙන) වෙමිවා!
पठावः - (අපි දෙදෙන) පාඩමි කරමු	पठाव - (අපි දෙදෙන) පාඩමි කරමෝවා!
लिखावः - (අපි දෙදෙන) ලියමු	लिखाव - (අපි දෙදෙන) ලියමෝවා!
भवामः - (අපි) වෙමු	भवाम - (අපි) වෙමෝවා!
पठामः - (අපි) පාඩමි කරමු	पठाम - (අපි) පාඩමි කරමෝවා!
लिखामः - (අපි) ලියමු	लिखाम - (අපි) ලියමෝවා!

भवामि - मि > नि - भवानि
पठामि - मि > नि - पठानि
लिखामि - मि > नि - लिखानि
भवावः - वः > व - भवाव
पठावः - वः > व - पठाव
लिखावः - वः > व - लिखाव

भवामः - ~~मः~~ > म - भवाम
 पठामः - ~~मः~~ > म - पठाम
 लिखामः - ~~मः~~ > म - लिखाम

अहम् (अभति) → भवानि - (මම වෙමිවා)
 → पठानि - (මම පාඩම් කරමිවා)
 → लिखानि - (මම ලියමිවා)

आवाम् (ආවාම) → भवाव - (අපි දෙදෙන වෙමෝවා)
 → पठाव - (අපි දෙදෙන පාඩම් කරමෝවා)
 → लिखाव - (අපි දෙදෙන ලියමෝවා)

वयम् (වයම්) → भवाम - (අපි වෙමෝවා)
 → पठाम - (අපි පාඩම් කරමෝවා)
 → लिखाम - (අපි ලියමෝවා)

12.1 අන්‍යාසය

ඉහත නිදසුනට අනුව “ලෝටි” මධ්‍යම පුරුෂ පදත්‍රය ලියන්න.

උදාහරණ :- ✓पच् - पचानि पचाव पचाम
 ✓नम् - नमानि नमाव नमाम

✓वन्द्
✓चर्
✓पूज्
✓प्र + सीद्
✓रक्ष्
✓नृत्
✓भू
✓वि + मृश्
✓दृश् (पश्य)

✓प्रीण्
✓धाव्
✓स्मृ (स्मर)
✓लभ्
✓लिरव्
✓खन्

12.2 අභ්‍යාසය

පහත සඳහන් සංස්කෘත වාක්‍යය සිංහලයට නගන්න.

1. अहं सम्यक् शिल्पं गृह्णामि ।
2. आवां परिवेणं गत्वा पाठान् पठाम ।
3. वयं साधून् अनुगच्छाम ।
4. अहं सुवदनानि आमन्त्रयामि ।
5. आवां प्रतिदिनं बुद्धं पूजयाम ।
6. अहं इदानीम् संस्कृतपुस्तकं पठामि ।
7. वयं आचार्यउपाध्ययानां पादौ प्रणाम ।
8. आवां सत्यं रक्षाम ।
9. वयं खलान् न भजाम ।
10. अहं निर्दुःखं भवामि ।

12.3 අභ්‍යාසය

දී ඇති ක්‍රියාපදවලින් සුදුසු පද යොදාගෙන පහත වාක්‍ය සම්පූර්ණ කොට ලියන්න.

ක්‍රියාපද :- भवतु , भवन्तु , आहर, वदतम् , गच्छत,
गच्छानि, धावाम, भवाम, लसतु , तिष्ठ

୧. ଜନନୀ ସୁଖିନୀ
୨. ଭୂପାଳା: ଧାର୍ମିକା:
୩. ତ୍ଵଂ କୂପାତ୍ ଜଳଂ
୪. ଯୁବାଂ ସତ୍ୟଂ
୫. ଯୁୟଂ ବିହାରଂ
୬. ଅହଂ ସ୍ଵର୍ଗଂ
୭. ଆବାଂ ଗୃହଂ
୮. ବୟଂ ପଞ୍ଚିତା:
୯. ତ୍ଵମ୍ ଅଜ୍ଞଣେ ଶୀଘ୍ରଂ
୧୦. ବାପୀ କମଳୈ:

12.1 କ୍ରିୟାକାରକମ୍

ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଉତ୍କଳର ଶାସନର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶାସକମାନଙ୍କର ପଦକ୍ଷେପ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ।

- ଆଚାର୍ଯ୍ୟ: - ସୁପ୍ରଭାତମ୍ ।
 ଶିଷ୍ୟ: - ସୁପ୍ରଭାତମ୍ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।
 ଆଚାର୍ଯ୍ୟ: - ସୁନୀତଭିକ୍ଷୁ: ହ୍ୟ: ପରିବେଣମ୍ ଅଗଚ୍ଛ: ।
 ଶିଷ୍ୟ: - ଆମ ଆର୍ଯ୍ୟ ।
 ଆଚାର୍ଯ୍ୟ: - କିଂ ହ୍ୟ: ସୁବିଶେଷଂ ପାଠମ୍ ଅପଠତ୍ କିଲ ?
 ଶିଷ୍ୟ: - ଆମ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।
 ସମ୍ୟକ୍ ସଂସ୍କୃତପାଠଂ ପଠିତମ୍ ।
 ଆଚାର୍ଯ୍ୟ: - ସମ୍ୟକ୍ ପଠିତମ୍ ?
 ଶିଷ୍ୟ: - ଆମ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ।
 ସଂସ୍କୃତଭାଷାୟାଂ କଥଂ ମୈତ୍ରିଭାବନାଂ ଭାବୟତି ଇତି ।
 ଆଚାର୍ଯ୍ୟ: - କିମ୍ ଇଦଂ ସମ୍ୟଗ୍ ଅବବୁଧ୍ୟତ ?

- शिष्यः - आम आचार्य ।
 आचार्यः - अत्र सुविशेषः अस्ति किम् ?
 शिष्यः - तस्मिन् पाठे विशेषत्वं नाम प्रार्थनार्थं लोट् लकाराध्ययनाय
 तत्पाठं प्रमाणम् ।
 आचार्यः - ततः तत् मैत्रीभावना उच्चैः कथयन्तु ॥

12.4 धर्मशास्त्र

- मैत्रीभावना -

अहम् अवैरी भवानि नित्यम्, सुखकामिनः दुःखमुक्तः च ।
 अन्ये सत्त्वा अपि सुखकामा दुःखप्रतिकूला यथा अहम् ।
 भवानि अहं सुखभाजः निर्दुःखं स्वस्थम् ।
 यथा अहं मम मातापितरौ आचार्योपाध्यायौ दुहितृ-दार भ्रातृ ज्ञातिहितवन्तः च
 सुखवन्तो भवन्तु ।
 निर्दुःखा भवन्तु
 स्वस्थवन्तः सुखवन्तश्च ?
 यथा अहं वैरी सत्त्वाश्च ?
 सुखवन्तः भवन्तु
 अवैर्यं भवन्तु
 निर्दुःखानि भवन्तु
 स्वस्थानि भवन्तु
 कुशलिनः भवन्तु

अहं इव अत्र वसन्तः सर्वे सत्त्वाश्च
 अस्मिं ग्रामवासिनः च अपरग्रामवासिनः च
 अस्मिं द्वीपे वसन्तः सर्वे सत्त्वाश्च अवैर्याः भवन्तु
 अक्रोधा भवन्तु

अहिंसका अपीडका भवन्तु
नावमाना भवन्तु सुखिता सुखवन्तः निर्दुःखा स्वस्थवन्तश्च भवन्तु ॥

सर्वे भवन्तु सुरिवनः
सर्वे भवन्तु निरामयः
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु
मा कञ्चिद्दुःखभाग् भवेत् ॥

- (අ) මෙමත්‍රීභාවනා පාඨය සිංහලයට පරිවර්තනය කරන්න. ගුරුකුමාගේ උපදෙස් හා සහයෝගය ලබා ගන්න.
- (ආ) ඔබ ඉගෙන ගත් මෙමත්‍රීභාවනා පාඨයේ ප්‍රාර්ථනාර්ථ ලෝචිලකාර ක්‍රියාපද උපුටා දක්වා අර්ථය ලියන්න.

උපකාරක පද

ක්‍රියාපද

प्रसीदति	-	පහදයි
विमर्शयति	-	විමසයි

නාමපද

स्वर्ग	-	ස්වර්ගය	वापी	-	වාච
कूप	-	ලීද	कमल	-	සියුම
जननी	-	අම්මා			

භාවිතයට

वरमेको गुणीपुत्रो
न च मूर्खशतान्यपि ।
एकश्चन्द्रस्तमो हन्ति
न च तारागणैरपि ॥

පින් මද පුතුන් සියයක් ලදුවත්	නිසරු
ගුණ නැණ බෙලෙන් යුතු පුතු ම ය ඉතා	ගරු
එක පුන්සඳින් දුරුවෙයි ලොව ගන	අදුරු
නෙක තරුඳසින් එලෙසට නොම වේ ය	දුරු